

○ Husgavl i det katolske Bogside-kvarter: »Frihedens historie«. Maleriet forestiller de sultestrejkende IRA folk med Bobby Sands nederst midtfor. Teksten: »Vores hævn vil være latteren fra vore børn«. Det er oversat til gælisk »irish« undere.

○ Et af de mere heftige murmalerier i Bogside med motiv fra »The troubles«-perioden.

○ Garageport i »Fountain«-kvarteret inden for bymuren i Derry. Her levnes ikke megen tvivl om tilhørsforholdet.

○ Disse runde IRA-skilte pryder snevejs af lygtepæle i Bogside. De er faktisk lidt skræmmende, og det er vanskeligt at vide, om det er den brede befolknings ønske at de skal hænge der.

○ Giants Causeway er et imponerende naturfænomen, der besøges af (lidt for) mange turister hvert år.

○ Husgavlen med den legendariske »Free Derry« tekst ved indgangen til det tætbefolkede katolske Bogside-kvarter.

○ Peadar O'Donnells baren har live-musik alle ugens syv dage – og skærme med fodbold, cricket og hestevæddeløb.

Charmerende Derry

Nordirlands næststørste by, Derry - eller Londonderry - nærmest oser af nyere politisk historie

TEKST OG FOTO: HENRIK KØHLER
redaktion@midtjyllandssavis.dk

Vi er ved at lægge Belfasts endeløse kartoffelrækker af huse bag os midt i fejringen af 12. th. of july, protestanternes store festdag.

GPS'en er indstillet på naturfænomenet Giants Causeway på øens nordlige spids. Kommer man væk fra de større gennemgående landeveje, ryger man ud på smalle, godt to meter brede veje hvor man end ikke kan passere en cykel, som vi i øvrigt ikke moder nogen af.

Der er noget som tyder på, at infrastrukturen i Nordirland halter lidt efter i dette smukke land. Få kilometer for vi rammer kysten passerer vi lige forbi Bushmills whiskey distillery. Det er en fin oplevelse at besøge det over 300 år gamle whiskey destilleri. De store kampestensbygninger emmer langt væk af historie og tradition. Vi orker ikke lige at tage en rundvisning, men går direkte til baren i det store moderne cafeteria og bestiller en 12 år gammel single malt, - til deling. Den er vist god nok, men vi er nu mest til rom her i familien. Der er i øvrigt mindst to forskelle på irsk og skotsk whiskey. Den irske udgave har et e whiskey i enden og så er den destilleret tre gange, modsat en scotch, der er løber igennem to gange. Nogle vil påstå at det går ud over smagsnuancerne, - andre at den er rundere i smagen.

Kæmpen Finn

Fra landsbyen Bushmill kan man nærmest se kysten og snart ruller vi ind på p-pladsen. Der er cirka en kilometer ned til naturfænomenet ad en ret bred asfalteret sti. Legendens siger at det var kæmpen Finn, der gjorde et forgæves forsøg på at bygge en bro herfra til Skotland. Mere naturvidenskabeligt er det 40.000 stk. seks-kantede søjler i strandkanten, som er dannet ved meget langsom nedkøling af varm lava. For delen hvor er her dog mange turister. Det tager lige toppen af forføjelsen, men man må ikke gå glip af det, hvis man er på de kanter.

Derry eller Londonderry

Så siger GPS'en Derry, - eller Londonderry hvis man er protestant. Vi bor modsat byen på den anden side af floden Foyle, men en smuk udsigt til denne. Der er stemning blandt børnene for selv at lave mad i lejligheden, også selv om vi bor direkte oven på byens største pizzeria. Det må være den gode opdragelse.

Undertegnede og dotrene finder et supermarked et stykke væk og køber ind til en større kulinarisk oplevelse. Dagen derpå er vi voksne ved at revne af nysgerighed efter at komme ud og studere byens sociale og politiske historie.

Derrys to kilometer lange bymur er helt intakt med

fire porte. Også indenfor bymuren er katolikkerne i dag i overtal. Den britiske enklave »Fountain« er meget genkendelig: Fortovskanter, vejskilte og garageporte er nemlig malet i Union Jacks rød/hvide/blå farver. Store skilte forkynder deres kamp for at overleve i det katolsk dominerede område.

For 1969 var det katolske flertal faktisk udsat for apartheid. Man havde nærmest ingen politisk indflydelse og adgang til boliger og jobs var stærkt begrænsede. Da endelig en lov om større lighed blev vedtaget i ovennævnte år, var det for lidt og for sent og den borgerkrigs-lignende periode »The Troubles« på 30 år tog sin begyndelse. Ved indgangen til det katolske »Bogside« kvarter forkynder en husgavl: »You are now entering free Derry«. Selve huset er væk, - kun gavlen står tilbage. Når myndighederne fjernede det provokerende udsagn, blev det malet op igen i nattens mulm og mørke.

Militante malerier

Kæmpe murmalerier med borgerrettighedsforkæmperen Bernadette Devlin med megafon og en smilende Bobby Sands der sultestrejkede sig ihjel i Maze fængslet i Belfast den 5. maj 1981: »De skal aldrig få lov til at kriminalisere vores kamp for frihed«, har han udtalt. Andre gavlmalerier er meget militante med britiske mandskabsvogne og maskerede bevæbnede mænd. I lygtepælene er opsat skilte med IRA-signatur, ligesom bevægelsen har sat deres kontrafej på en del husmure, som for at minde om at man hurtigt kan mobilisere igen. Det er faktisk lidt uhyggeligt at være vidne til. Nærmest ingen nordirere ønsker sig dog tilbage til den tid hvor borgerretsdemonstrationer blev slået voldeligt ned af politi og britiske tropper og hvor IRAs bombesprængninger næsten var daglig kost.

Den tid bliver man mindet om på »The museum of free Derry«. Et lille, relativt nyåbnet museum der omhandler katolikernes kamp for borgerrettigheder. En mærkedag var »Bloody Sunday« den 30. januar 1972 hvor britiske soldater affyrede over 100 skud mod ubevæbnede demonstrationsdeltagere hvorved 14 blev dræbt. Soldaterne slap for tiltale og den ansvarlige officer blev forfremmet for sin indsats. De efterladte til de dræbte har kæmpet for en retfærdig retssag lige siden.

Forst i 2010 offentliggøres det i en rapport at ingen af demonstranterne har været bevæbnet og at der blev skudt uden varsel, og den britiske premierminister David Cameron giver en officiel undskyldning.

Museet indeholder skjorter og jakker med blod, hvor man kan se, at folk er blevet skudt bagfra, - skilte, fotostater og filmklip. Det forstås, at det er vigtigt for de katolske befolkning, at få sat fokus på denne del af deres historie efter i årtier at have levet i skyggen af den protestantisk/britisk-sindede befolkningsgruppe.

Sandino-bar

Vores bykort angiver en bar ved navn »Sandino-bar«. Undertegnede besøgte det mellemamerikanske land

Nicaragua som frivillig kaffeplukker et par måneder efter sandinisternes revolution i juli 1979. Der er ingen vej uden om, - jeg må se hvad der er for en størrelse. Baren ligger lidt til en side, men allerede når man træder ind i det pænt store lokale bliver man overvældet af flag, skilte og billeder af revolutionære helteskikkelser fra Che Guevara (klassikeren), Ho Chi Minh til Ulrike Meinhof.

Lidt til en side får jeg øje på en plakat med dansk undertekst af navngiveren til stedet: Cesar Augusto Sandino, som jog nogle amerikanske marinere på porten en gang i 1930'erne og gav navn til oprørsbevægelsen sandinisterne, der skaffede landet af med diktatoren Somoza den 19. juli 1979. Udenfor baren er mine smukke døtre faldet i snak med en ung fyr fra Dublin.

Han sidder og gemmer på en joint, fordi han er usikker på, hvad jeg tænker. Det har han ingen grund til.

Da jeg fortæller om mit besøg i Nicaragua og om mine uheldige oplevelser med britiske soldater i Belfast for 40 år siden, finder han pludseligt mod til, at tage sin mobil frem og viser et billede af en gigantisk 10 meter lang regnbuegraffiti han netop har lavet på en væg tæt ved hvor vi bor. Det er en sympatitilkendegivelse for den 29-årige lesbiske journalist Lyra McKee, der blev dræbt af såkaldte »New IRA« tidligere i år, netop her i Derry. Det er dog ikke noget han forklarer, men som jeg regner ud lidt senere. Efter at jeg er gået indendørs igen, siger han til mine piger, at det er noget af en far de har. Nu har han fået endnu mere mod på at besøge Danmark og Roskilde Festival. Komplimenter kan man aldrig få for mange af.

Stærk musikkultur

Før vi krydser floden Foyle på ny, er vi forbi baren Peadar O'Donnells hvor der skulle være livemusik. De kan altså noget med hyggelig indretning af pubs i det her land. Til højre for indgangen er to musikere i fuld gang.

I det stopfulde lokale er vi utroligt heldige med at finde fem pladser lige overfor. Lokalet er mindst 15 meter langt så der er opsat højttalere langs med væggene. Det er lovligt højt og intimiteten fordufter fuldstændigt. Det er jo netop den, der skulle bære igennem når man kun sidder 4 - 5 meter fra musikerne i et smalt lokale. Når det er sagt, er det en misundelsesværdig stærk musikkultur de har her på øen. En musik der afspejler – bilder jeg mig i hvert fald ind – de bølgende grønne bakker og de mange prøvelser den irske befolkning har stået model til igennem historien.

På vores sidste morgen i Derry parkerer vi udlejningsbilen i Bogside og tvinger/overtaler vores børn (som var på shopping i går) til at gå en runde for at opleve de store gavlmalerier og høre deres far fortælle om Bloody Sunday.

Det tager de ganske pænt, men gavlmalerierne er også et must see når man er i Derry. Vi sætter GPS'en på det yderste nordvestlige hjørne af Donegal, som er udkantsrepublikken Irland, hvor vi skal tilbringe fem dage i et hus med udsyn over Atlanterhav og klipper.